

บ้านที่แท้จริง

Our Real Home

อาจารย์ชา

บัดนี้ขอให้โยมจงตั้งใจฟังธรรมะ ซึ่งเป็นโอวาทขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า โดยเคารพต่อไป

ให้โยมตั้งใจว่า ในเวลานี้ ปัจจุบันนี้ ซึ่งอาดมาจะได้ให้ธรรมะให้โยมตั้งใจเสมือนว่า พระพุทธเจ้าของเรานั้นตั้งอยู่ในที่เฉพาะหน้าของโยม จงตั้งใจให้ดี กำหนดจิตให้เป็นหนึ่ง หลับตาให้สบาย น้อมเอา พระพุทธ พระธรรมพระสงฆ์ มาไว้ที่ใจ เพื่อเป็นการแสดงความเคารพต่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

บัดนี้ อาตมาไม่มีอะไรฝากโยมด้วยสิ่งของที่จะเป็นแก่น เป็นสาร นอกจากธรรมะคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าเท่านั้น และเป็นของฝากที่เป็นขั้นสุดท้าย ขอให้โยมจงตั้งใจรับให้โยมทำความเข้าใจว่า พระพุทธเจ้าของเรานั้น ถึงแม้จะเป็นผู้มีบุญวาสนาบารมีมาก ก็จะหลีกเลี่ยงความทุกข์ผลาญไปไม่ได้ อายุถึงวัยนี้แล้วพระผู้มีพระภาคเจ้าของเราท่านก็ปลง ปลงอายุสังขาร คำว่าปลงนี้ก็คือทำให้ปล่อยวาง อย่าไปหอบไว้ อย่าไปหิวไว้ อย่าไปแบกไว้ ให้โยมยอมรับเสียว่า สังขารร่างกายนี้ ถึงแม้ว่ามันจะเป็นอย่างไรก็ตาม มันเถอะ เราก็ได้อาศัยสกลร่างกายนี้มาตั้งแต่กำเนิดขึ้นมา จนถึงวัยเด็มาแก่ปานนี้ ก็พอแล้ว

ก็เปรียบประหนึ่งว่า เครื่องใช้ไม้สอยของเราต่างๆที่อยู่ในบ้านซึ่งเราเก็บกำไว้มานานแล้ว เช่นถ้วยโถโอจานบ้านช่องของเราเนี่ย เบื้องแรกมันก็สดใสใหม่สะอาดดี เมื่อเราใช้มันมาจนบัดนี้มันก็ทรุดโทรมไป บางวัตถุก็แตกไปบ้าง หายไปบ้าง ชั้นที่มันเหลืออยู่เนี่ยก็แปรไปเปลี่ยนแปลงไป ไม่คงที่ มันก็เป็นอย่างนั้น

ถึงแม้ว่า อวัยวะร่างกายของเรานี้ก็เหมือนกันตั้งแต่เริ่มเกิดมาเป็นเด็กเป็นหนุ่มมันก็แปรมา เปลี่ยนมาเรื่อยๆมาจนถึงบัดนี้แล้วก็เรียกว่า "แก่" นี้คือให้เรายอมรับเสีย พระพุทธองค์ท่านตรัสว่า สังขารนี้ไม่ใช่ตัวของเราทั้งในตัวเรานี้ก็ดี กายเรานี้ก็ดี นอกกายนี้ก็ดี มันเปลี่ยนแปลงไปอยู่อย่างนั้น ให้โยมพิจารณาพิเคราะห์ดูให้มันชัดเจน

สังขารของชีวิต

อันนี้แหละ ทั้งก่อนที่เราจะนั่งอยู่ที่นี่ ที่เรานอนอยู่ที่นี่ที่มันกำลังทรุดโทรมอยู่เนี่ย นี่แหละมันคือสังขารสังขารคือความจริง ความจริงอันนี้เป็นสังขาร เป็นคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าที่แน่นอน เพราะฉะนั้นท่านจึงให้มองมัน ให้พิจารณามัน ให้ยอมรับมันเสีย มันก็เป็นสิ่งที่ควรจะยอมรับ ถึงแม้ว่ามันจะเป็นอย่างไร อะไร ก็ตามที่เถอะ พระพุทธองค์ท่านก็สอนว่า เมื่อเราถูกคุมขังในตะรางก็ดี ก็ให้ถูกคุมขังเฉพาะกายอันนี้เท่านั้น แต่ใจอย่าให้ถูกขัง อันนี้ก็เหมือนกันฉันนั้น เมื่อร่างกายมันทรุดโทรมไปตามวัย โยมก็ยอมรับเสียให้มันทรุดไป ให้มันโทรมไปเฉพาะร่างกายเท่านั้น เรื่องจิตใจนั้นเป็นคนละอย่างกันก็ทำจิตใจให้มันกำลึง ให้มันพลัง เพราะเราเข้าไปเห็นธรรมว่าสังขารทั้งหลายเหล่านั้นมันก็เป็นอย่างนั้น มันต้องเป็นอย่างนั้น พระพุทธองค์ท่านก็สอนว่า ร่างกายจิตใจนี้มันก็เป็นอยู่อย่างนั้น มันจะเป็นของมันอยู่อย่างนั้น มันจะไม่เป็นไปอย่างอื่น คือ เริ่มเกิดขึ้นมาแล้วก็แก่ แก่มาแล้วก็เจ็บ เจ็บมาแล้วก็ตาย อันนี้เป็นความจริงเหลือเกิน ซึ่งคุณยาย

ก็พบอยู่ในปัจจุบันนี้ มันก็เป็นสัจธรรมอยู่แล้วก็มองดูมันด้วยปัญญา ให้เห็นมันเสียเท่านั้น

ถึงแม้ว่าไฟมันจะมาไหม้บ้านของเราก็ตาม ถึงแม้ว่าน้ำมันจะท่วมบ้านของเราก็ตาม ถึงแม้ว่าภัยอะไรต่างๆจะมาเป็นอันตรายต่อบ้านต่อเรือนของเราก็ตาม ก็ให้มันเป็นเฉพาะบ้านเฉพาะเรือน ถ้าไฟมันไหม้ก็อย่าให้มันไหม้หัวใจเรา ถ้าน้ำมันท่วมก็อย่าให้มันท่วมหัวใจเรา ให้มันท่วมแต่บ้าน ให้มันไหม้แต่บ้าน ซึ่งเป็นสิ่งที่อยู่นอกกายของเรา ส่วนจิตใจของเรานั้น ให้มันมีการปล่อยวางเพราะในเวลานี้มันก็สมควรแล้ว มันสมควรที่จะปล่อยแล้ว

ที่โยมเกิดมานี้ก็กินแล้วใช้ใหม่ ดาก็ได้ดูรูปสีแสงต่างๆ ตลอดหมดแล้วทั้งอวัยวะทุกชิ้นทุกส่วน หูก็ได้ฟังเสียงอะไรทุกอย่างหมดแล้ว อะไรทุกอย่างก็ได้รับมามากๆทั้งนั้นแหละ และมันก็เท่านั้นแหละจะรับประทานอาหารที่อร่อย อร่อยมันก็เท่านั้น รับประทานอาหารสิ่งที่ไม่อร่อยมันก็เท่านั้น ดาจะดูรูปสวย สวยมันก็เท่านั้น หรือดูรูปที่ไม่สวยมันก็เท่านั้น หูได้ฟังเสียงที่ไพเราะไพเราะจับอกจับใจมันก็เท่านั้น จะได้ฟังเสียงที่ไม่ไพเราะมันก็เท่านั้นแหละ

เพราะฉะนั้นพระพุทธเจ้าท่านจึงบอกว่า ทั้งคนร่ำรวยทั้งคนยากจน ทั้งผู้ใหญ่ทั้งเด็ก ตลอดทั้งเดีย-รัจฉานทั้งหมดด้วย ซึ่งเกิดขึ้นมาในสกลโลกอันนี้มันไม่มีอะไรจะยั่งยืน จะต้องผลัดไป เปลี่ยนไปตามสภาวะของมัน

อันนี้เป็นสภาวะความจริงที่เราจะแก้ไขอย่างไรๆเพื่อจะให้มันไม่เป็นอย่างนั้นไม่ได้ แต่ก็มีทางแก้ไขอยู่ว่าพระพุทธองค์ท่านให้พิจารณาสังขาร ร่างกายนี้ที่เดียวเท่านั้น ให้พิจารณาจิตใจนี้ด้วย ว่าทั้งสองอย่างนี้มันไม่ใช่ของเรา ไม่ใช่เรา มันเป็นของสมมติ เช่นว่า บ้านของคุณยายนี้ก็เป็นของสมมติว่าเป็นของคุณยายเท่านั้น จะเอาติดตามไปที่ไหนก็ได้ สมบัติพิสดาน มันสมมติว่าเป็นของคุณยายเท่านั้น มันก็ตั้งอยู่เท่านั้น จะเอาไปที่ไหนก็ได้ ลูกหลานบุตรธิดาทั้งหลายทั้งปวงนั้นเขาสมมติว่าเป็นลูกเป็นหลานของคุณยาย มันก็เรื่องสมมติทั้งนั้น มันก็เป็นอยู่อย่างนั้นแหละ ไม่ใช่ว่าเป็นเราคนเดียว มันเป็นกันทั้งโลก ถึงแม้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านก็เป็นอย่างนี้ พระอรหันต์สาวกทั้งปวงท่านก็เป็นอย่างนี้ แต่ท่านแปลกกว่าพวกเราทั้งหลาย แปลกอย่างไร คือท่านยอมรับ ยอมรับว่า สกลร่างกายนี้มันเป็นของมันอยู่อย่างนี้ จะเป็นอย่างอื่นไม่ได้ มันจะต้องเป็นอย่างนี้

รู้จักปล่อยแล้วก็วาง

ดังนั้น พระพุทธเจ้าท่านจึงให้พิจารณาดูสกลร่างกายตั้งแต่ปลายเท้าขึ้นมาบนศีรษะ ตั้งแต่ศีรษะลงไปหาปลายเท้า ดูซิว่ามันมีอะไรบ้าง อะไรเป็นของสะอาดใหม่ เป็นของเป็นแก่นสารใหม่ นับว่าแต่มันจะทรุดเรื่อยมาอย่างนี้ ฉะนั้นพระพุทธเจ้าท่านจึงสอนให้เห็นสังขารว่าของไม่ใช่ของเรา มันก็เป็นอย่างนี้ ของที่ไม่ใช่ของเรามันก็เป็นอย่างนี้ จะให้มันเป็นอย่างไรละ อันนี้มันถูกแล้วถ้าโยมมีความทุกข์ โยมก็คิดผิดเท่านั้นแหละ ไปเห็นสิ่งที่มันถูกอยู่โดยความเห็นผิดมันก็ขวางใจเท่านั้น

เหมือนน้ำในแม่น้ำที่มันไหลลงไปทางทลุ่ม มันก็ไหลไปตามสภาพอย่างนั้น อย่างแม่น้ำอยุธยา แม่น้ำมูลแม่น้ำอะไรก็ตามเถอะ มันก็ต้องมีการไหลวนไปทางใต้ทั้งนั้นแหละ มันไม่ไหลขึ้นไปทางเหนือหรอก ธรรมดามันเป็นอย่างนั้น สมมติว่าบุรุษคนหนึ่งไปยืนอยู่ริมฝั่งแม่น้ำแล้วก็มองดูกระแสของแม่น้ำที่ไหลเชี่ยวไปทางใต้ แต่บุรุษนั้นมีความคิดผิด อยากจะให้น้ำนั้นมันไหลขึ้นไปทางเหนือ อย่างนี้เป็นต้นเขาก็เป็นทุกข์ เขาคนนั้นจะไม่มีควมสงบเลย ถึงแม้จะยืน จะเดิน จะนั่ง จะนอน เขาก็ไม่มีควมสงบเพราะอะไรละ เพราะบุรุษนั้นคิดผิด คิดทวนกระแส น้ำ คิดอยากจะไปให้น้ำไหลขึ้นไปทางเหนือ ความจริงนั้นน้ำมันจะไหลขึ้นไปทางเหนือไม่ได้ มันจะต้องไหลไปตามกระแสของมัน เป็นธรรมดาอยู่อย่างนั้นเมื่อมันเป็นอย่างนี้ บุรุษนั้นก็ไมสบายใจ ทำไมถึงไม่สบายใจ ก็เพราะบุรุษนั้นคิดไม่ถูก พิจารณาไม่ถูก ดำริไม่ถูก เพราะเขามีความเห็นผิดเป็นมิชฉาทิฐฐิ ถ้าเป็นสัมมาทิฐฐิแล้วก็ต้องเห็นว่า น้ำก็ต้องไหลไปตามกระแส

ของมัน คือไหลไปทางใต้ ที่จะให้ไหลไปทางเหนือมันเห็นมันเห็นผิด มันก็มี
ความกระตือรือร้นที่จะขัดขวางใจอยู่อย่างนั้น จนกว่าบุรุษคนนั้นจะมาพิจารณาคิด
กลับเห็นว่า น้ำธรรมดานี้ก็ต้องไหลไปทางใต้แบบนี้ เป็นเรื่องของมันอยู่อย่างนี้

อันนี้เป็นสัจธรรมอย่างหนึ่ง ซึ่งเราจะเอามาพิจารณาว่า เออ...อันนี้มันก็เป็นความจริง
อย่างนั้น แม่น้ำที่มันไหลไปทิศใต้มันก็เหมือนชีวิตร่างกายของยายอยู่เดี๋ยวนี้แหละ
เมื่อมันหนุ่มแล้วมันก็แก่ เมื่อมันแก่แล้วก็วนไปตามเรื่องของมัน อันนี้เป็นสัจธรรม
อย่าไปคิดว่าไม่ยากให้มันเป็นอย่างนั้น อย่าไปคิดอย่างนั้น เรื่องอันนี้ไม่ใช่เราจะ
อำนาจไปแก้ไขมัน พระพุทธเจ้าท่านให้มองตามรูปมัน มองตามเรื่องของมัน เห็นตาม
สภาพของมันเสียว่ามันเป็นอย่างนั้นเท่านั้น เราก็ปล่อยมันเสียเราก็วางมันเสีย เอา
ความรู้สึกนี้เองเป็นที่พึ่ง ให้ภาวนาว่าพุทโธ พุทโธ ถึงแม้ว่าจะเหน็ดเหนื่อยก็ตามเถอะ

ให้โยมทำจิตให้อยู่กับลมหายใจ หายใจออกยาวๆ สูดลมเข้ามายาวๆ หายใจออกไป
ยาวๆ แล้วก็ตั้งจิตขึ้นใหม่ แล้วก็กำหนดลมว่า พุทโธ พุทโธ โดยปกติถึงแม้ว่ามันจะ
เหน็ดเหนื่อยเท่าไร ก็ยังกำหนดลมเข้าให้ละเอียด ละเอียดเข้าไปมากเท่านั้นทุกครั้ง
เพื่ออะไรเพื่อจะต่อสู้อะไรกับเวทนาเมื่อมันกำลังเหน็ดเหนื่อยก็ให้โยมหยุดความคิดทั้ง
หลาย ให้โยมหยุดคิดอะไรทั้งปวงเสียให้เอาจิตมารวมอยู่ที่จิต แล้วเอาจิตให้รู้จักลม
ภาวนาพุทโธ พุทโธ ปล่อยวางข้างนอกให้หมด อย่าไปเกาะกับลูก อย่าไปเกาะกับ
หลาน อย่าไปเกาะกับสิ่งทั้งหลายทั้งปวงทั้งนั้นให้ปล่อย ให้เป็นอันเดียว รวมจิตลงที่
อันเดียว ดุลม ให้กำหนดลมเอาจิตนั้นแหละไปรวมอยู่ที่ลม คือให้รู้ที่ลมในเวลานั้น ไม่
ต้องไปรู้อะไรมากมายกำหนดให้จิตมันน้อยไปๆ ละเอียดไปๆ เรื่อยๆ ไปจนกว่าจะมี
ความรู้สึกน้อยๆ มันจะมีความตื่นอยู่ในใจมากที่สุด

อันนี้เวทนาที่มันเกิดขึ้น มันจะค่อยๆ ระเบิดไปๆ ผลที่สุดเราก็ดูลมเหมือนกับญาติมาเยี่ยม
เรา เราก็จะตามไปส่งญาติขึ้นรถลงเรือ เราก็ตามไปถึงท่าเรือ ไปถึงรถเราก็ส่งญาติเรา
ขึ้นรถ เราก็ส่งญาติเราลงเรือ เขาก็ติดเครื่องเรือเครื่องรถไปลือเท่านั้นแหละ เราก็มอง
ไปเถอะเมื่อญาติเราไปแล้ว เราก็กลับบ้านเรา เราดูลมก็เหมือนกันฉันนั้น เมื่อลมมัน
หายเราก็รู้จัก เมื่อลมมันละเอียดเราก็รู้จัก เมื่อมันละเอียดไปเรื่อยๆ เราก็มองไปๆ ตาม
ไปน้อยๆ ทำจิตให้มันตื่นขึ้น ทำลมให้มันละเอียดเข้าไปเรื่อยๆ ผลที่สุดแล้วลม
หายใจมันน้อยลงๆ จนกว่าลมหายใจไม่มี มันก็จะมีแต่ความรู้สึกเท่านั้นตื่นอยู่ นั่นก็
เรียกว่าเราพบพระพุทธเจ้าแล้ว เรามีความรู้ตื่นอยู่ที่เรียกว่า พุทโธ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน
ถ้าเป็นเช่นนั้นเราได้อยู่กับพระพุทธเจ้าแล้ว เราได้พบพระพุทธเจ้าแล้ว เราพบความรู้
แล้ว เราพบความสว่างแล้ว มันไม่สงัดใจไปทางอื่นแล้ว มันจะรวมอยู่ที่นั่น

นั่นเรียกว่า เข้าถึงพระพุทธเจ้าของเรา ถึงแม้ว่าท่านปรินิพพานไปแล้ว นั่นเรียกว่า
พระพุทธรูป เป็นรูปกาย มีรูปแต่พระพุทธเจ้าอย่างแท้จริงนั่นก็คือ ความรู้อันสว่างไสว
เบิกบานอย่างนี้ เมื่อพบเช่นนี้เราก็มีอันเดียวเท่านั้น ให้มารวมที่นี้ ฉะนั้นให้วาง วาง
ทั้งหมดเหลือแต่ความรู้อันเดียว แต่อย่าไปหลงนะ อย่าให้ลืม ถ้าเกิดนิมิตเป็นรูปเป็น
เสียงอะไรมา ก็ให้ปล่อยวางทั้งหมด ไม่ต้องเอาอะไรทั้งนั้นแหละ ไม่ต้องเอาอะไร
เอาแต่ความรู้สึกอันเดียวเท่านั้นแหละ ไม่ห่วงข้างหน้า ไม่ห่วงข้างหลัง หยุดอยู่กับที่
จนกว่าจะเดินไปก็ไม่ใช่ ถอยกลับก็ไม่ใช่ หยุดอยู่กับที่ ไม่ใช่ที่ยึดไม่มีที่หมาย เพราะ
อะไรเพราะว่าไม่มีตัว ไม่มีตน ไม่มีเราและไม่มีของของเรา...หมด

นี่คือคำสอนของพระพุทธเจ้า สอนให้เราหมดอย่างนี้ ไม่ให้เราคว้าเอาอะไรไป ให้เรา
อย่างนี้ รู้แล้วก็ปล่อย ก็วาง

บัดนี้มันเป็นภาระของเราคนเดียวเท่านั้น ให้เข้าถึงธรรมะอย่างนี้ อันนี้เป็นทางที่จะ
ทำให้เราพ้นจากวิภวสังสาร พยายามปล่อยวางให้เข้าใจ ให้ตั้งอกตั้งใจพิจารณา
อย่าไปห่วงคนโน้น อย่าไปห่วงคนนี้ ลูกกตัญญู หลานกตัญญู อะไรทั้งปวงเหล่านั้นอย่าไปห่วง
เลย ที่เขายังเป็นอยู่ เขาก็เป็นอยู่ อนาคตต่อไปเขาก็จะเป็นอย่างนี้เป็นอย่างคุณยายที่
เป็นอยู่นี้ ไม่มีใครที่จะเหลืออยู่ในโลกได้ จะต้องเป็นอย่างนี้ทั้งนั้น อันนี้คือสภาวะความ
เป็นจริงที่พระพุทธเจ้าท่านสอน เพราะฉะนั้นของที่ไม่มีสาระแก่นสารจริงๆ ท่านจึงให้
วาง ถ้าวางแล้วก็เห็นความจริง ถ้าไม่วางมันก็ไม่เห็นความจริง มันเป็นอย่างนี้ ใคร

ทั้งหมดในสกลโลกนี้มันก็เป็นอย่างนี้ ดังนั้นยาย โยม ไม่ควรห่วงใย ไม่ควรเกาะเกี่ยว ถึงแม้มันจะคิดก็ให้มันคิด แต่ว่าคิดให้อยู่กับปัญญา ให้คิดด้วยปัญญา อย่าคิดด้วยความโง่ นึกถึงลูกก็นึกถึงความปัญญา อย่างนี้ก็นึกถึงความโง่ นึกถึงหลานก็ให้นึกถึงความปัญญา อย่าให้นึกถึงความโง่อะไรอะไรทั้งหมดนั้นแหละเราก็คิดได้ เราว่ามันก็ได้ แต่เราคิดด้วยปัญญา เรารู้ด้วยปัญญา ถ้ารู้ด้วยปัญญาเราก็ต้องปล่อย รู้ด้วยปัญญาก็ต้องวาง ถ้ารู้ด้วยปัญญา คิดด้วยปัญญา มันจะไม่มีทุกข์ มันจะมีความเบิกบาน มีความสราญ มีความสงบ มีความระงับเป็นอันเดียวจิตใจเรามารวมอยู่อย่างนี้ อะไรที่เราจะต้องอาศัยอยู่ในปัจจุบันในคราวนี้ก็คือลม ลมหายใจนี้แหละ

บัดนี้เป็นภาระของคุณยายคนเดียว ไม่เป็นภาระของคนอื่น ภาระของคนอื่นก็ให้เป็นของคนอื่นเขา ฐานะหน้าที่ของเราก็เป็นฐานะหน้าที่ของเรา อย่าไปเอาฐานะของลูกหลานมาทำ อย่าไปเอาฐานะของคนอื่นมาทำ อย่าไปเอาฐานะอะไรๆทั้งปวงทั้งนั้นแหละมาทำ ไม่ใช่หน้าที่ของเราในเวลานี้เราควรปล่อยแล้ว เราควรจะวางแล้ว อาการที่จะปล่อยจะวางนี้ จะทำความสงบนี้ เป็นฐานะของเรา เป็นหน้าที่ของเราที่จะต้องทำในปัจจุบัน ให้รวมจิตเข้ามาเป็นหนึ่ง นี่ก็คือฐานะหน้าที่ของเรา เรื่องอะไรก็ปล่อยให้เขาเสีย เรื่องรูปก็ปล่อยให้เขาเสีย เรื่องเสียงก็ปล่อยให้เขาเสีย เรื่องกลิ่นเรื่องรสก็ปล่อยให้เขาเสีย เรื่องอะไรก็ปล่อยให้เขาแล้ว เราจะทำฐานะหน้าที่ของเรา

มันจะมีอะไรเกิดเป็นอารมณ์ขึ้นมา ก็ให้มันอยู่ในใจว่า อย่ามากวนฉัน ไม่ใช่ฐานะหน้าที่ของฉัน ความวิพากษ์วิจารณ์อะไรก็ตาม เช่นว่าเราจะกลัว กลัวในชีวิตของเราเพราะเราจะตายอย่างนี้เป็นต้น คิดถึงคนโน้นแล้วก็คิดถึงคนนี้ เมื่อมันเกิดขึ้นในจิตอย่างนั้น เราก็บอกในใจเราว่า อย่ามากวนฉัน ไม่ใช่ฐานะของฉัน บอกอย่างนี้ไว้ในใจของเรา เพราะว่าเราเห็นธรรมทั้งหลายที่มันเกิดขึ้นมา

ธรรมคืออะไร ธรรมก็คือทุกสิ่งทุกอย่าง อะไรที่ไม่เป็นธรรมก็ไม่มีแล้ว โลกก็คืออะไร โลกก็คืออารมณ์ที่มันมาอยู่แห่งหนี่งอยู่เดี๋ยวนี้แหละ เดี่ยวคนนั้นจะเป็นอย่างไร เดี่ยวคนนี้จะเป็นอย่างไร เมื่อเราตายไปนี้ใครจะดูแลเขา ใครจะเป็นอะไรอย่างไรไหม อย่างนี้นะเป็นโลกทั้งนั้นแหละ ถึงแม้ว่าเราคิดขึ้นเฉยๆ เราก็กลัวจะตาย กลัวจะแก่ กลัวจะเจ็บ อะไรทั้งหลายเหล่านี้ มันเป็นโลกทั้งนั้น ทั้งโลกเสีย โลกนี้มันเป็นอย่างนั้น ถ้ามันมีขึ้นมาในใจก็เรียกว่า โลกนี้คืออารมณ์ อารมณ์นี้มันมาบังจิต ไม่ให้เห็นจิตของตน อะไรๆทุกอย่างนั้น ถ้ามันเกิดขึ้นมาให้โยมคิดว่า อันนี้ไม่ใช่ฐานะของฉัน เป็นเรื่องอนิจจัง เป็นเรื่องทุกขัง เป็นเรื่องอนัตตา

เราจะคิดว่าอยากอยู่ไปนานๆ อย่างนี้ก็ให้เกิดทุกข์ เราอยากตายเสียเดี๋ยวนี้ เร็วๆนี้ อันนี้ก็ไม่ได้ถูกทาง นะยายนะ เป็นทุกข์ เพราะว่าสังขารนี้ไม่ใช่ของเรา เราจะไปตกแต่งอะไร มันก็ไม่ได้หรอก มันเป็นของมันอยู่อย่างนั้น ตกแต่งมันได้ก็นิดๆหน่อยๆ เป็นต้นว่า ตกแต่งร่างกายของเราให้สวยงาม ให้มันสะอาด ดูเด็กๆเขาสี ทาปาก ทำเล็บให้มันยาว ทำอะไรให้มันสวยงามเสียมันก็แค่นั้นแหละโยม เมื่อแก่มาแล้วก็รวมในกระป๋องเดียวกัน ไม่มีอะไร ตกแต่งได้แค่นั้นแหละ ตกแต่งจริงๆไม่ได้หรอก มันก็เป็นอย่างนั้นเรื่องของสังขาร ที่จะตกแต่งได้ก็เรื่องจิตใจของเรา

บ้านที่แท้จริง

ดิกรามบ้านของทั้งหลายก็สร้างขึ้นมามีได้ อย่างบ้านคุณหมอลุทนี่อาตมาก็เคยไปขึ้นบ้านใหม่ให้ สร้างขึ้นจะสวยใหญ่โตก็ได้ สร้างนั้นมันสร้างบ้านข้างนอกใครก็สร้างกันได้ทั้งนั้น แต่ว่าพระพุทธองค์ท่านเรียกว่าบ้านข้างนอก ไม่ใช่บ้านที่แท้จริง มันเป็นบ้านโดยสมมติบ้านอยู่ในโลก มันก็เป็นไปตามโลก บางคนก็ลืมนะ ได้บ้านใหญ่โตสนุกสุข สราญ ลืมบ้านจริงๆของเขา บ้านที่จริงของเราอยู่ที่ไหน บ้านที่จริงของเราคือที่ว่ามี ความ รู้สึกที่มันสงบ คือความสงบนั้นแหละเป็นบ้านจริงๆของเรา บ้านที่เราอยู่ที่นี่ หรือบ้านที่ไหนก็ตามที่เถอะ บ้านก็สวยหรือ แต่อยู่กันไม่ค่อยสงบ เดียวก็เพราะอันโน้น เดียวก็เพราะอันนี้ เดียวก็ห่วงอันนั้น เดียวก็ห่วงอันนี้อยู่อย่างนี้แหละ เรียกว่าไม่ใช่บ้านเรา ไม่ใช่บ้านข้างใน มันเป็นบ้านข้างนอก อีกประเดี๋ยววันใดวันหนึ่งเราก็เลิกมันเท่านั้น

แหละ บ้านนี้เราอยู่ไม่ได้หรอก มันเป็นบ้านของโลก ไม่ใช่บ้านของเรา

สกลร่างกายของเรานี้ ก็ยังเห็นว่าเป็นตัว เป็นตนเป็นเรา เป็นเขาอีก อันนี้ก็ในบ้าน หลังหนึ่งซึ่งติดอยู่กับตัวของเราที่เราเข้าใจว่าตัวเราหรือของเรานี้ อันนี้ก็ไม่ใช่อีก อันนี้ก็ เป็นบ้านของโลก ไม่ใช่บ้านของเราอย่างแท้จริงแต่คนก็ชอบแต่จะสร้างบ้านข้างนอก ไม่ชอบสร้างบ้านข้างใน บ้านที่มันสาหรับอยู่จริงๆ ที่มันสงบจริงๆ ไม่ค่อยจะสร้างกันไปสร้างแต่ข้างนอกก็เพราะมันเป็นอย่างนี้แหละ

อย่างคุณยายนี้ ก็ลองคิดดูซิ เวลานี้มันเป็นอย่างไรนะ คิดดูตั้งแต่วันที่เรากิดมาเรื่อยๆ มาจนถึงบัดนี้ คือเราเดินหนีจากความจริงเดินไปเรื่อย และเดินมาจนแก่ จนเจ็บขนาดนี้ ไม่อยากจะเป็นอย่างนี้ ห้ามมันก็ไม่ได้ มันก็เป็นของมันอยู่อย่างนี้ จะให้เป็นอย่างอื่น มันก็เป็นไปไม่ได้ เหมือนกันกับเปิดจะให้มันเหมือนไก่อมันก็ไม่เหมือนเพราะว่ามันเป็น เปิด ไก่อยากให้เป็นเหมือนกับเปิด มันก็เป็นไปไม่ได้เพราะว่ามันเป็นไก่ ถ้าใครไปคิดอยู่ว่า อยากให้เปิดเหมือนไก่ อยากให้ไก่เป็นเหมือนเปิดมันก็ทุกข์เท่านั้นละ ก็เพราะมันเป็น ไปไม่ได้ ถ้าโยมมาคิดเสียว่า เออ เปิดมันก็ต้องเป็นของมันอย่างนั้น ไก่มันก็ต้องเป็น ของมันอย่างนั้น จะให้เปิดเหมือนไก่ จะให้ไก่เหมือนเปิดมันก็เป็นไปไม่ได้ เพราะมันเป็น อยู่อย่างนั้น

ถ้าเราคิดเช่นนี้แล้ว เราจะมีผล เราจะมีกำลังเพราะว่าสกลร่างกายนี้ อยากจะให้มัน ยืนนานถาวรไปเท่าๆไรมันก็ไม่ได้ มันก็เป็นอย่างนี้ที่ท่านเรียกสังขาร อนิจจา วตสงขาร รา อุปาทายธมมิโน อุปชฌิตวา นิรุชฌนติ เดสวุปสโม สุโข สังขาร คือ ร่างกายจิตใจ นี้แหละมันเป็นของไม่เที่ยง เป็นของไม่แน่นอน มีแล้วก็หาไม่ เกิดแล้วก็ดับไป แต่ มนุษย์เราทั้งหลายอยากให้สังขารนี้มันเที่ยง อันนี้คือความคิดของคนโง่ ดูซิว่าลม หายใจของคนเรานี้มันเข้ามาแล้วมันก็ออกไป เป็นธรรมดาของลม มันก็ต้องเป็นอยู่ อย่างนั้น ต้องกลับไปกลับมา มีความเปลี่ยนแปลง เรื่องสังขารมันก็อยู่ด้วยความ เปลี่ยนแปลงอย่างนี้ จะให้มันไม่เปลี่ยนแปลงไม่ได้ลองคิดดูซิว่า หายใจออกอย่าง เดียว ไม่ให้มันเข้ามาได้ใหม่ สบายใหม่ สุดลมเข้ามาแล้วไม่ให้มันออกดีใหม่ นี้ อยาก จะให้มันเที่ยงอย่างนี้ มันเที่ยงไม่ได้ มันเป็นไปไม่ได้ ออกไปแล้วก็เข้ามา เข้ามาแล้วก็ ออกไป เป็นเรื่องธรรมดาเหลือเกิน เกิดแล้วก็แก่ แก่แล้วเจ็บและก็ตาย เป็นเรื่อง ธรรมดาแท้ๆ เหมือนกับลมเข้าแล้วไม่ให้มันออกไม่ได้แล้วไม่ให้เข้าไม่ได้ ถ้ามีการ เข้าแล้วออก ออกแล้วเข้า ก็ทำให้ชีวิตเช่นมนุษย์ทั้งหลายเป็นอยู่ได้เท่าทุกวันนี้เพราะ สังขารมันทำ ตามหน้าที่ของมันอย่างนี้แหละมันจริงอยู่แล้วไม่ใช่เป็นของไม่จริง มัน จริงของมันอยู่อย่างนั้นแหละ

ที่פקชั่วครวของมนุษย์

เมื่อเรากิดมาแล้ว โยม ก็คือเราตายแล้วนั่นเองแหละ ไร้ความแก่กับความตาย มันก็ คืออันเดียวกันนั่นแหละ เหมือนกับต้นไม้อันหนึ่งต้น อันหนึ่งปลาย เมื่อมีโคนมันก็มี ปลาย เมื่อมีปลายมันก็มีโคน ไม่มีโคนปลายก็ไม่มี มีปลายก็ต้องมีโคน มีแต่ปลายโคน ไม่มีก็ไม่ได้ มันเป็นอย่างนั้น

เพราะฉะนั้นก็นึกข่าเหมือนกันนะ มนุษย์เราทั้งหลายเมื่อจะตายแล้วก็โสภเศร่า วุ่นวาย นิ่งร้องไห้เสียใจ สารพัดอย่าง หลงไปสิ โยม มันหลงนะ พอคนตายก็ร้องไห้พิไรรำพัน แต่ไหนแต่ไรมาไม่ค่อยได้พิจารณาให้ชัดแจ้งนะ ความเป็นจริงแล้ว อาตมาขอโทษ ด้วยนะอาตมาเห็นว่า ถ้าจะร้องไห้กับคนตายนะ ร้องไห้กับคนที่เกิดมาดีกว่า แต่มัน กลับกันเสีย ถ้าคนเกิดมาแล้วโยมทั้งหลายก็หัวเราะดีอกดีใจกันขึ้นบาน ความเป็นจริง เกิดนั้นละคือตาย ตายนั่นละก็คือเกิด ต้นก็คือปลาย ปลายก็คือต้น เราไม่รู้จัก ถึงเวลา จวนจะตาย หรือตายแล้วก็ร้องไห้กัน นี่คือคนโง่ ถ้าจะร้องไห้อย่างนั้นมาแต่ต้นก็ยังคงดี นะ เมื่อเกิดมาก็ร้องไห้กันเสียทีเถอะ ดูให้ดีซิถ้าไม่เกิดมันก็ไม่ตายเข้าใจไหม

เพราะฉะนั้นโยม อย่างนี้ทำอะไรมากมาย ให้นึกว่ามันเป็นอย่างนั้น นี่คือฐานะหน้าที่ของเรา แล้ว บัดนี้ใครช่วยไม่ได้ ลูกก็ช่วยไม่ได้ หลานก็ช่วยไม่ได้ ทรัพย์สินเงินทองก็ช่วยไม่ ได้ ช่วยได้แต่ความรู้สึกของโยมที่คิดให้ถูกต้องเดี๋ยวนี้นะ ไม่ให้หวั่นไหวไปมา ปล่อย

มันทิ้งเสียเราปล่อยมัน ทิ้งมัน

ถ้าเราไม่ปล่อยมัน ไม่ทิ้งมัน มันก็จะหนีอยู่แล้วเห็นไหม อวัยวะร่างกายของเราเนะ มันพยายามจะหนีอยู่แล้วนะ เห็นไหม ดูงายๆว่า เมื่อเกิดมาเป็นหนุ่มเป็นสาวผมมันก็ดำ เห็นไหม บัดนี้มันหมอก นี่เรียกว่ามันหนีแล้วนะ ตาเราเคยสว่างใสวดิดอนเป็นหนุ่มเป็นสาว บัดนี้มันฝ้าฟางเห็นไหม นี่เรียกว่ามันหนีแล้ว เขาทนไม่ไหวเขาต้องหนี ที่นี้ไม่ใช่ที่อยู่ของเขา อะไรทุกชั้นทุกสวนเขาก็จะหนีแล้ว ฟันของเราตอนเป็นเด็กมันแน่นหนา ถาวรใหม่บัดนี้มันมันโยกมันคลอน แล้วจะใส่ฟันใหม่เสียก็ได้ นี่มันก็ของใหม่ไม่ใช่ของเก่า สิ่งทั้งหลายในอวัยวะร่างกายของคุณายนี้นะ เขาพยายามจะหนีไปแล้ว ตา หู จมูก ลิ้น กาย ทั้งหมด เขาพยายามจะหนี ทำไม่ถึงจะหนีเพราะตรงนี้ไม่ใช่ที่อยู่ของเขา เป็นสังขารอยู่ไม่ได้ อยู่ชั่วคราวเท่านั้นก็ไปไม่ว่าแต่ตัวของเรา ทั้งหมดอวัยวะนี้ผมก็ดีขึ้นก็ดี เล็บก็ดี ทั้งหมดนั้น เดียวนี้เขาเตรียมหนีเขาหนีไปบ้างแล้ว แต่ยังไม่หมด ยังเหลือแต่คนเฝ้าบ้านเล็กๆน้อยๆ เฝ้าบ้านอยู่แต่ไม่ค่อยดีหรอก ตาก็ไม่ค่อยดี ฟันก็ไม่ค่อยดี หูก็ไม่ค่อยจะดี ร่างกายนี้ก็ไม่ค่อยจะดีก็เพราะเขาหนีไปบ้างแล้ว

นี่ให้เขาเข้าใจว่าที่นี้ไม่ใช่ที่อยู่ของมนุษย์โดยตรงเป็นที่พักชั่วคราวเท่านั้นละ เพราะฉะนั้นอย่าไม่ควรห่วงใยอะไรมากมาย มาอยู่ในโลกก็ให้พิจารณาโลกนี้ว่ามันเป็นอย่างนั้น ไม่ว่าแต่อะไรทั้งหลายเลย เขาเตรียมจะหนีกันแล้ว ดูซิ ดูตามสภาพร่างกายของเรา มันมีอะไรเหมือนเดิมไหม ร่างกายเหมือนเดิมไหม หน้าเหมือนเดิมไหมผมเหมือนเดิมไหม ไม่เหมือน เขาไปที่ไหนกันหมดแล้วนี่ ธรรมชาติเขาเป็นอย่างนั้น เมื่ออยู่ครบตามวาระของเขาแล้วเขาก็ต้องไป เพราะฐานะเขาเป็นอย่างนั้น ความเป็นจริงมันเป็นอย่างนั้น เพราะที่นี้ไม่ใช่ที่อยู่ที่แน่นอนถาวรอะไร อยู่แล้วกวุ่นวายๆ สุขๆทุกข์ๆ ไม่สงบ ระวัง

ถ้าเป็นคนก็เป็นคนที่เดินไปยังไม่ถึงบ้าน ยังอยู่ระหว่างทาง เดียวก็จะกลับ เดียวก็จะไป เดียวก็จะอยู่ นี่เป็นคนไม่มีที่อยู่ เปรียบเหมือนที่เราเดินออกจากบ้านไปกรุงเทพฯ หรือว่าไปที่ไหนก็ตามเถอะ เราก็เดินไป เมื่อเดินไปยังไม่ถึงบ้านเมื่อไร มันก็ยังไม่น่าอยู่ นั่งก็ไม่สบาย นอนก็ไม่สบาย เดินก็ไม่สบาย นั่งรถไปก็ยังไม่สบาย เพราะอะไร เพราะว่ายังไม่ถึงบ้านเรา พอเรามาถึงบ้านเราแล้วก็สบาย เพราะเราเข้าใจว่าเป็นบ้านเรา อันนี้ก็ฉันนั้นเหมือนกัน

ในโลกนี้มันเรื่องไม่สงบทั้งนั้น ถึงแม้มันจะรำจะรวยมันก็ไม่สงบ มันจนก็ไม่สงบ มันโศกก็ไม่สงบ เป็นเด็กก็ไม่สงบ มีความรู้หน่อยมันก็ไม่สงบ มีความรู้มากมันก็ไม่สงบ เรื่องมันไม่สงบมันเป็นอยู่อย่างนี้ เพราะฉะนั้นคนที่มันน้อยก็มีทุกข์ คนที่มีมากก็มีทุกข์ เป็นเด็กมันก็เป็นทุกข์ ผู้ใหญ่ก็เป็นทุกข์ แก่แล้วมันก็ทุกข์ ทุกข์อย่างคนแก่ ทุกข์อย่างเด็ก ทุกข์อย่างคนรวย ทุกข์อย่างคนจนมันเป็นทุกข์ทั้งนั้นนั่นละ ดังนั้นอวัยวะทุกส่วนเขาจึงทยอยกันไปเรื่อย

เมื่อคุณพิจารณาอย่างนี้แล้ว ก็จะเห็นว่าอนิจจัง มันเป็นของไม่เที่ยง ทุกขัง มันเป็นทุกข์ เพราะว่าอะไร เพราะว่าอนัตตา ไม่ใช่ตัวไม่ใช่ตน ร่างที่อาศัยอยู่เดี๋ยวนี้เนะ ร่างกายที่นิ่ง นอนเจ็บป่วยอยู่ที่นี่ และทั้งจิตใจที่รู้ว่ามันเป็นสุขเป็นทุกข์ มันเจ็บป่วยอยู่เดี๋ยวนี้ทั้งสองอย่างนี้ท่านเรียกว่า ธรรม

สิ่งที่ไม่มีรูป ที่มันเป็นเพียงความรู้สึกนึกคิดเท่านั้น เรียกว่ามันเป็นนาม มันก็เป็น "นามธรรม" สิ่งที่มันเจ็บปวดขยายไปมาอยู่ที่นี่อันนี้มันก็เป็น "รูปธรรม" สิ่งที่เป็นรูปก็เป็นธรรม สิ่งที่เป็นนามก็เป็นธรรม ฉะนั้นเราถึงอยู่กับด้วยธรรมะ คือ อยู่ในธรรม มันเป็นธรรมนั้นแหละ ตัวของเราจริงๆที่ไหนมันไม่มี มันเป็นธรรมะสภาพธรรมมันเกิดขึ้นแล้ว มันก็ดับไปๆ สภาวะธรรมมันเป็นอยู่อย่างนั้น มีความเกิดแล้วก็มีดับ เราที่มีความเกิดดับอยู่ทุกขณะเดี๋ยวนี้เนะมันเป็นอยู่อย่างนี้

ฉะนั้น เมื่อเราคิดถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้วก็น่าไหว้ น่าเคารพ นานับถือ ท่านพูดจริงท่านพูดตามความจริง มันก็เห็นจริงอย่างนั้น ถ้าเราเกิดมาพบอยู่ที่นี้เราก็เห็นธรรมะ แต่ไม่ได้ปฏิบัติธรรมะบางคนปฏิบัติธรรมะแต่ไม่เห็นธรรมะ บางคนรู้ธรรมะเรียนธรรมะ ปฏิบัติธรรมะ ก็ยังไม่เห็นธรรมะ ก็ยังไม่เห็นที่อยู่

ดังนั้นให้เข้าใจเสียว่า ที่นี้ทุกคน แม้ปลวกหรือมด หรือสัตว์ตัวนิดๆก็ตามที่เกาะ เขาก็พยายามจะหนีกันทั้งนั้น สิ่งที่มีชีวิตเขาอยู่กันพอควรแล้ว เขาก็ไปกันทั้งนั้นละ ทุกคนจน ทั้งคนร่ำรวย ทั้งเด็ก ทั้งคนแก่ทั้งสัตว์เดียรัจฉาน สิ่งที่มีชีวิตในโลกนี้ มันก็ยอมแปรไปเปลี่ยนไปอย่างนี้

เพราะฉะนั้น เมื่อคุณยายรู้ว่าโลกนี้มันเป็นแบบนี้แล้ว ก็นำเปื้อนนาย นำเปื้อนมัน อะไรมันไม่เป็นตัวของตัวทั้งนั้น เปื้อนนาย นิพพิทา คำว่า เปื้อนนายไม่ใช่ว้างเกียจนะ เปื้อนนายคือ ใจมันสว่าง ใจมันเห็นความเป็นจริง ไม่มีทางจะแก้ไขอะไรแล้ว มันเป็นอย่างนี้ รู้แบบนี้ก็เลยปล่อยวางมัน ปล่อยโดยความไม่ตั้งใจ ปล่อยโดยความไม่เสียใจ ปล่อยให้ตามเรื่องของสังขาร ว่าสังขารมันเป็นอย่างนั้น ด้วยปัญญาของเรา นี้เรียกว่า อนิจจาวต สังขารา สังขารทั้งหลายไม่เที่ยง ที่ไม่เที่ยง คือ มันเปลี่ยนไป เปลี่ยนมา อย่างนั้นแหละเรียกว่าไม่เที่ยง คือ อนิจจัง

พูดง่ายๆว่า ตัวอนิจจังนั้นแหละ คือตัวพระพุทธเจ้าละ ถ้าเราเข้าไปเห็นอย่างจริงๆจังๆว่า อนิจจังคือของไม่เที่ยงนั้นแหละคือตัวพระพุทธเจ้า ของที่ไม่เที่ยง ถ้าเราเห็นชัดเข้าไปมันก็เที่ยง เที่ยงอย่างไร ก็เที่ยงที่มันเป็นอยู่อย่างนั้นแหละ มนุษย์สัตว์เกิดมากก็เป็นอย่างนั้น มันเที่ยงอย่างนั้น แต่วามันไม่เที่ยง คือวามันแปรไปแปรมา คือมันเปลี่ยนเป็นเด็ก เป็นหนุ่ม เป็นเฒ่า แก่ชรา เรียกวามันไม่เที่ยง ใจความที่มันเป็นอยู่อย่างนั้นก็เรียกว่า มันเที่ยง ไม่แปรเป็นอย่างอื่น ถ้าคุณยายเห็นอย่างนี้ใจก็จะสบาย ไม่ว่าเราคนเดียวหรือทุกคนเป็นอย่างนี้

ดังนั้นเมื่อคิดได้เช่นนี้ ก็นำเปื้อน เกิดนิพพิทาความเปื้อนนายหายความกำหนดรักใคร่ในโลก ในกามในโลกามิสทั้งหลายเหล่านี้ มีมากก็ทิ้งไว้มาก มีน้อยก็ทิ้งไว้น้อย ทุกคนนี่ซิ ที่คุณยายเกิดขึ้นมานี้เห็นใหม่ เห็นคนรวยใหม่ เห็นคนอายุสั้นใหม่ เห็นคนอายุยืนใหม่ มันก็มีเท่านั้นละ

เพราะฉะนั้นที่สำคัญคือ พระพุทธเจ้าท่านให้สร้างบ้านเรือนตัวเอง สร้างโดยวิธีที่อาดตามบรรยายธรรมะให้ฟังเดี๋ยวนี้ละ สร้างบ้านให้ได้ ปล่อยวางให้ได้ ปล่อยวางมันให้มันถึงความสงบ เรียกว่าไม่เดินไปข้างหน้า ไม่ก้าวไปข้างหลัง ไม่หยุดอยู่ นี้เรียกว่าสงบ สงบจากการเดินไป สงบจากการถอยกลับ สงบจากการหยุดอยู่ ใจมีความสุขก็ไม่ใช่อะไรอยู่ ใจความสุขก็ไม่ใช่อะไรอยู่ของเรา ทุกข์มันก็เสื่อม สุขมันก็เสื่อมทั้งนั้น

พระบรมครูของเรา ท่านเห็นว่าสังขารทั้งหลายทั้งปวงเป็นของไม่เที่ยง เพราะฉะนั้นท่านจึงสอนให้พวกเราทั้งหลายปล่อยวาง เมื่อถึงเวลาสุดท้ายของทุกคนเพราะว่ามันเอาไปไม่ได้ จำเป็นมันก็ต้องวางอยู่นั่นเองละแต่เราก็วางมันไว้มาก่อนเสียจะไม่ดีกว่าหรือ เราแบกรู้สึกว่ามันหนัก เมื่อมันหนักแล้วเราก็ทิ้งมันเสียก่อนจะไม่ดีหรือ จะไปกวนแบกมันทำไม เราปล่อยวาง ก็ให้ลูกหลานพยายามเราสบายๆ

ผู้ที่พยายามคนที่ป่วยก็มีคุณธรรม คนที่ป่วยก็ให้ออกสแก่ผู้พยาบาล อย่าทำให้ลำบากแก่คนที่รักษา เจ็บตรงไหน เป็นอะไรก็ให้ได้รู้จัก ทำจิตให้มันดี คนที่รักษาพ่อแม่ก็ให้มีคุณธรรม มีความอดทน อย่ารังเกียจ อันนี้ที่จะเป็นการสนองคุณพ่อแม่ของเรา ก็เวลานี้เท่านั้นละเบื้องต้นเกิดมา เราเป็นเด็ก พ่อแม่เป็นผู้ใหญ่ เราอาศัยพ่อแม่จึงเติบโตจนถึงบัดนี้ ได้มาอยู่บัดนี้ นั่งรวมกันอยู่ที่นี้ก็เพราะคุณพ่อคุณแม่เลี้ยงเรามา สาราพิศอดอย่างแล้ว มีบุญคุณมากที่สุดเหลือเกินนะ

บัดนี้ให้ลูกหลานทุกคนนี้จงเข้าใจว่า เดียวนี้พ่อแม่กลายเป็นลูกเราเสียแล้ว แต่ก่อนเราเป็นลูกของพ่อแม่บัดนี้พ่อแม่เป็นลูกเราเสียแล้ว เพราะอะไร เพราะแก่ไปๆจนกลายเป็นเด็ก จำก็ไม่ได้ ตาก็มองไม่เห็น หูไม่ได้ยินสารพัดอย่าง บางทีพูดถูกๆผิดๆ เหมือนเด็กนั่นเองดังนั้นให้ลูกหลานทั้งหลายปล่อย คนที่รักษาคนป่วยก็ให้ปล่อย อย่าไปถือเลย ปล่อยเสียให้ตามใจทุกอย่างเหมือนเด็กๆที่เกิดมา อะไรที่ไม่เชื่อฟังพ่อแม่ก็ปล่อยทุกอย่างนั้นละ ปล่อยให้เด็กมันสบาย ไม่ให้เด็กมันร้องไห้ อย่าให้เด็กขัดใจอะไรเหล่านี้ พ่อแม่ของเราบัดนี้ก็เหมือนมัน สัญญามันวิปลาส บางทีเรียกลูกคนหนึ่งไปถูกคนหนึ่ง บางทีเรียกหลานคนหนึ่งไปถูกหลานอีกคนหนึ่ง จะเรียกเอาขึ้นมาก็ได้จามา มันเป็นเรื่องของธรรมดาอย่างนั้น อันนี้ก็ให้พิจารณา คนที่ป่วยก็ให้นึกถึงคนพยาบาล มี

คุณธรรม ให้อดให้ทนต่อทุกขเวทนา เวทนาสารพัดอย่างที่มีมันเกิดขึ้นมาให้อดกลั้น ให้
ทำความเพียรในใจของเรา อย่าให้มันวุ่นวาย อย่าให้มีความลำบากยากเกินไปได้แก่ผู้
ปฏิบัติ ผู้ปฏิบัติก็ให้มีคุณธรรมอย่างร้ายเงี้ยว น้ำมูก น้ำลาย อุจจาระ ปัสสาวะ อะไรก็
ต้องพยายามเท่าที่เราจะทำได้ ลูกๆเราทุกคนให้ช่วยกันดู

บัดนี้เรามีพ่อแม่เท่านี้แหละ เราอาศัยมาได้เกิดมาได้เป็นครู เป็นอาจารย์ เป็นพยาบาล
เป็นหมอ เป็นอะไรมาทุกอย่างเหล่านี้ อันนี้คือบุญคุณของท่านที่เลี้ยงเรามา ให้ความรู้
เรามา ให้ความเป็นอยู่ของเรามา ให้ทรัพย์สมบัติเรา นี่คือคุณของพ่อแม่ถ่ายทอดรับ
มรดกกันมาอย่างนี้ เป็นวงศ์ตระกูลอย่างนี้ พระพุทธองค์ท่านจึงสอนเรื่องกตัญญู
กตเวทีกตัญญู กับกตเวทินี้เป็นธรรม ซึ่งสนองซึ่งกันและกัน ท่านต้องการอะไร ท่าน
ไม่สบายท่านมีความลำบาก ท่านมีความขัดข้องประการใด เราก็ต้องเสียสละ ช่วยท่าน
รับภาระธุระอันนั้น นี่คือกตัญญูกตเวทินี้เป็นธรรมที่ค้าจุนโลกอยู่ ในวงศ์ตระกูลของเราไม่
กระจัดกระจาย ให้วงศ์ตระกูลของเราเรียบร้อยมั่นคง

วันนี้อาดมาได้เอาธรรมะคำสอน มาฝากภายในเวลาที่เจ็บป่วยอยู่อย่างนี้ ซึ่งอาศัยคุณ
หมอมุทิตยลูกของโยมนั่นแหละ นึกถึงผู้มีพระคุณ อาดมาจะฝากอะไรมา มันก็ไม่มี จะ
ฝากวัตถุอะไรมา ที่บ้านนี้ก็เยอะแยะแล้วอาดมาจึงฝากธรรมะซึ่งมันหมดไม่ได้ มันเป็น
แก่นเป็นสาร ถึงยายได้ฟังธรรมะนี้แล้ว จะถ่ายทอดให้คนอื่นเท่าไรก็ ยังไม่หมดไป สัจ
จธรรมคือความจริงตั้งมั่นอยู่อย่างนี้ อันนี้ อาดมาก็พลอยดีใจด้วยที่ได้ฝากธรรมะมาให้
คุณยาย เพื่อจะได้มีจิตใจที่เข้มแข็งต่อสู้กับสิ่งทั้งหลายเหล่านี้.....

[ภาษาฝรั่งเศส – Français](#)

Source : <http://www.watnongpahpong.org>